

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

Т.Ф. Бірюкова

2024

ПІЗНАВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СОЦІОЛОГІЇ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки магістрів
очної (денної) форми здобуття освіти
спеціальності 054 «Соціологія»
освітньо-професійна програма «Соціологія»

Укладач: Кудінов І.О., к.філос.н., доцент кафедри соціології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол №6 від "12" грудня 2024 р.
Завідувач кафедри соціології

(підпис)

В.О. Скворець

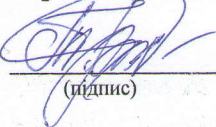
Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол №5 від "12" грудня 2024 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління

(підпис)

Н.В. Горло

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

Т.О. Ратушна

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань <i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>	Кількість кредитів – 3	Вибіркова	
Спеціальність <i>054 Соціологія</i>	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		7-й	
Освітньо-професійна програма «Соціологія»	Змістових модулів – 4	Лекції	
		22 год.	
Рівень вищої освіти: бакалавр	Кількість поточних контрольних заходів – 14	Семінарські	
		22 год.	
		Самостійна робота	
		46 год.	
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Пізнавальні технології в соціології» є ознайомлення студентів з теоретичними напрацюваннями в царині пізнавальних технологій в соціології, вироблення навичок аналізу суспільства в кордонах поліпарадигмальності соціологічної науки.

Основними завданнями дисципліни «Пізнавальні технології в соціології» є:

- розглянути сучасний стан розвитку пізнавальних технологій;
- навчити студентів використовувати педагогічні методики в контексті викладання соціологічних дисциплін;
- навчити студентів критично аналізувати актуальні проблеми сучасності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- специфіку соціальної і дослідницької практики;
- відмінність соціологічного дослідження і обстеження;
- особливості наукового соціологічного знання;
- категоріальну систематизацію соціологічного знання;
- проблеми побудови соціологічної теорії.

вміти:

- застосовувати теоретико-методологічні основи прикладного дослідження;
- використовувати теоретичні та емпіричні джерела соціологічного знання;
- застосовувати в соціоаналізі соціологічну уяву;

- визначати типи і структуру соціологічних теорій;
- здійснювати моніторинги інновацій шляхом соціологічного оцінювання нововведень в соціальних технологіях та сучасних соціологічних теоріях.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких компетентностей:

ЗК1	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях
ЗК6	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
СК3	Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому
СК11	Здатність обґрунтовувати вибір методів і методик для розв'язання дослідницької проблеми, реалізації мети та вирішення практичних завдань соціологічного дослідження

та результатів навчання (знання, уміння тощо) та

Заплановані робочою програмою результати навчання	Методи і контрольні заходи
РН11. Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців	опитування на семінарських заняттях; тестування в системі Moodle
РН14. Визначати теоретико-методологічні та концептуальні засади дослідження окремих галузей соціологічного знання	опитування на семінарських заняттях; тестування в системі Moodle
РН18. Визначати сутність та здійснювати опис показників соціальної, демографічної, економічної статистики та застосовувати методи оцінки, регулювання, прогнозування та проектування соціальних явищ і процесів	підготовка аналітичних висновків за практичними кейсами; виконання індивідуального заняття «Хронометраж»

Міждисциплінарні зв'язки

У концептуальному, інформаційному і логічному плані даний курс тісно пов'язаний з дисципліною «Соціальне прогнозування» та кваліфікаційною роботою бакалавра.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методологія сучасного наукового пізнання

Тема 1. Методологічний інструментарій сучасної науки.

Повсякденна реальність в контексті соціальних взаємодій. Вплив соціальних норм та інститутів на формування повсякденних практик. Аналіз методологічних підходів до вивчення повсякденності.

Тема 2. Гіпотетико-дедуктивний метод пізнання.

Теоретичні підходи до вивчення повсякденності: феноменологія, символічний інтеракціонізм, структуралізм. Внесок класиків та сучасників соціології у розуміння повсякденного життя.

Тема 3. Абдукція як метод пізнання.

Джерела даних про повсякденне життя: спостереження, інтерв'ю, соціальні медіа. Стратегії та тактики збору та аналізу інформації про повсякденні практики.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	15	8	6		6		8		15	0	15	
2	15	8	6		6		8		15	0	15	
3	15	8	6		6		8		15	0	15	
4	15	4	4		4		8		10	5	15	
Усього за змістові модулі	60	44	22		22		32		55	5	60	
Підсумковий семестровий контроль Залік	40						14		20	20	40	
Загалом	90								100			

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	Методологічний інструментарій сучасної науки.	2	
2	Гіпотетико-дедуктивний метод пізнання.	2	
3	Абдукція як метод пізнання.	2	
4	Особистість як об'єкт та суб'єкт пізнавальних технологій.	2	
5	Традиційна технологія пізнання в соціології.	2	
6	Технології особистісно орієнтованого пізнання.	2	
7	Технології активізації та інтенсифікації пізнавальної діяльності.	2	
8	Технології інтенсифікації пізнання на основі схемних та знакових моделей.	2	
9	Компетентнісний підхід в пізнавальній діяльності соціолога.	2	
10	Технологія індивідуалізованого пізнання.	2	
11	Групові технології та технологія програмуємого пізнання.	2	
Разом		22	

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	Методологічний інструментарій сучасної науки.	2	
2	Гіпотетико-дедуктивний метод пізнання.	2	
3	Абдукція як метод пізнання.	2	
4	Особистість як об'єкт та суб'єкт пізнавальних технологій.	2	
5	Традиційна технологія пізнання в соціології.	2	
6	Технології особистісно орієнтованого пізнання.	2	
7	Технології активізації та інтенсифікації пізнавальної діяльності.	2	
8	Технології інтенсифікації пізнання на основі схемних та знакових моделей.	2	
9	Компетентнісний підхід в пізнавальній діяльності соціолога.	2	
10	Технологія індивідуалізованого пізнання.	2	
11	Групові технології та технологія програмуємого пізнання.	2	
Разом		22	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Відповідь на семінарі	<u>Семінар №1, 2, 3</u> Питання за Змістовим модулем 1	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь здобувача відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 3 бали – здобувач знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим 2 бали – здобувач відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може 1 бал - відповідь здобувача фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність	15
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15
2	Відповідь на семінарі	<u>Семінар №4, 5, 6</u> Питання за Змістовим модулем 2	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь здобувача відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 3 бали – здобувач знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим 2 бали – здобувач відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може	15

			1 бал - відповідь здобувача фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			15
3	Відповіді на семінарі	<u>Семінар №7, 8, 9</u> Питання за Змістовим модулем 3	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь здобувача відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 3 бали – здобувач знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим 2 бали – здобувач відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може 1 бал - відповідь здобувача фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про зміст навчальної теми. У відповіді цілком відсутня самостійність	10
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			15
4		<u>Семінар №10, 11</u> Питання за Змістовим модулем 4	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь здобувача відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 3 бали – здобувач знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим 2 бали – здобувач відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може	5

			1 бал - відповідь здобувача фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про навчальну тему. У відповіді цілком відсутня самостійність	
	Практичне завдання	<u>Практичне завдання №1</u> Наукова доповідь	10 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння нормопроектувальною технікою; 6 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням нормопроектувальної техніки; 3-4 бали – робота неповна, поверхневе конструювання окремих блоків тексту, відсутність цілісного документу; 1 бал – короткий фрагментарний опис окремих елементів системи.	5
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Тести	Питання для підготовки і тести розміщено у Moodle	1 бал за кожен правильну відповідь. На проходження тесту дається 20 хвилин і одна спроба	20
	Індивідуальне завдання	Виступ на конференції	20-18 – обґрунтування логічно структуровано; розкриває зв'язок між описаною потребою та запропонованою діяльністю; чітко визначає цільову аудиторію та бенефіціаріїв соціального проекту; містить визначений та реалістичний план дій; чітко визначає, які показники роботи використовуватимуться для визначення успіху соціального проекту. 17-14 – план дій недостатньо аргументований, але розкрито зв'язок між описаною потребою та запропонованою діяльністю; чітко визначена цільова аудиторія та бенефіціарії соціального проекту;	20

			<p>13-10 – недостатньо чітка структура, аргументація обґрунтування соціального проєкту має незавершений характер, розмите визначення цільової аудиторії та бенефіціаріїв соціального проєкту.</p> <p>9-5 - відсутня чітка структура обґрунтування соціального проєкту, відсутність чіткого визначення цільової аудиторії та бенефіціаріїв соціального проєкту.</p> <p>4-1 – обґрунтування фрагментарне, відсутня логіка та структура, немає визначення цільової аудиторії та бенефіціаріїв соціального проєкту.</p>	
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Основи стратегічного прогнозування політичних ситуацій та процесів : Навчальний посібник. 2-ге видання [Basics of Strategic Forecasting of Political Situations and Processes: Teaching Manual. Second edition] [Воловик В. І., Лепський М. А., Гугнін Е. А., Кудінов І.О. та ін.]; за заг. ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2015. 464 с.
2. Поліщук В. М. Психологія педагогічного повсякдення: реальність і міфи. Суми : Університет. книга, 2016. 152 с.
3. Lee R. S. T. Artificial Intelligence in Daily Life. Singapore: Springer Nature Singapore Pte Ltd., 2020. 411 p. 10.1007/978-981-15-7695-9

Додаткова:

1. Pearl J. Causality : models, reasoning, and inference. New York, NY : Cambridge University Press, 2009. 487 p.3. Witting A., Witting M. Amazon Web Services in Action. Manning Publications, 2022. 213 p.
2. Causality : statistical perspectives and applications / Carlo Berzuini, Philip Dawid, Luisa Bernardinelli. Cambridge: John Wiley & Sons, Ltd, 2012. 411 p.

Інформаційні ресурси:

1. Andy Park. <https://www.youtube.com/@AndyPark365>
2. Ave Coder. <https://www.youtube.com/@avecoder>
3. Bilyal Khassenov. <https://www.youtube.com/@BilyalKhassenov>
4. Cat Mulvihill. <https://www.youtube.com/@CatMulvihill>
5. David Robinson PhD. <https://www.youtube.com/@DavidRobinsonPhD>
6. Learning Means Doing. <https://www.youtube.com/@learningmeansdoing>
7. Leila Gharani. <https://www.youtube.com/@LeilaGharani>
8. Machine Learning. https://www.youtube.com/@machine_learrning
9. Mike Tholfsen. <https://www.youtube.com/@MikeTholfsen>
10. Oleg Devinyak. <https://www.youtube.com/@olegdevinyak8272>
11. Planeta Excel. <https://www.youtube.com/@planetaexcel>
12. Power BI Tips. <https://www.youtube.com/@PowerBITips>
13. Steven Bradburn. <https://www.youtube.com/@StevenBradburn>

14. Think Outside the Slide. <https://www.youtube.com/@ThinkOutsideTheSlide>
15. MC Statistics. <https://www.youtube.com/@statistics2476>